

De menselijke maat uit het oog verloren

*Het toeslagenschandaal en andere ellende veroorzaakt door de
overheid*

Jan Melief

advocaat

deSingel
ADVOCATEN

Onderwerpen

- Voorstellen
  - 15 jaar bijstandsadvocaat
  - 60 toeslagenslachtoffers
  - UT
- Achtergronden
- De bijstand
- Het toeslagenschandaal
- Hoe moet het verder?

Achtergronden

- Fraudebestrijding
- Algemene tendens van:
  - Uitgaan van kwade trouw bij de burger
  - Aannemen dat er verschrikkelijk wordt gefraudeerd
- Bulgarenfraude: ruim € 3.000.000,00 totaal dat is < 1 promille van de jaarlijkse uitgaven aan Kinderopvangtoeslag
- Percentage bijstandsfraudezaken in de praktijk: 1 á 2 %

Fraudebeleid

- Toeslagen:
  - Kleine fout - > alles moet terug
  - Honderdduizenden brieven zoekgeraakt
- Participatiewet (bijstand)
  - Uitgaan van kwade trouw
  - Omdraaien bewijslast -> je moet je onschuld bewijzen
  - Hardheidsclausule: dode letter

Bijstand in de praktijk in Enschede

- Enschede ging verder dan de wetgever en hoogste rechter
- Uitgaan van kwade trouw bij je burgers
- “We moeten wel bezuinigen”

Protesten

- O.a. van Sociaal Hart Enschede , Diakonaal Platform, advocaten
- Commissie menselijke maat RUG (Gijsbert Vonk):
  - Enschede gaat veel te ver, verder dan de wetgever en de hoogste rechter
  - Maakt geen gebruik van wettelijke vrijheid
  - Advies Vonk: pas de menselijke maat gewoon toe
  - Het gaat beter!

Toeslagen in de praktijk 1

- Belastingdienst vraagt gegevens via antwoordenvolp
- Maand later: 'We hebben niets ontvangen'
- Burger stuurt het nu aangetekend of levert in op het belastingkantoor
- Maand later: 'We hebben nog niets ontvangen' U hebt twee kansen gehad, we vorderen alles terug
- Wilt u binnen een week € 20.000 overmaken
- Omdat er sprake is van opzet/grove schuld: geen afbetalingsregeling
- Mensen gaan in bezwaar per aangetekende brief
- Die komt niet aan want als cliënt belt: We hebben geen bezwaarschrift ontvangen
- Geen advocaat
- Dwangbevel en de deurwaarder, Die legt overal beslag op, incl. loon, huis, auto
- Alle toeslagen worden ingetrokken of niet uitbetaald
- Allemaal onder bijstandsnorm gekomen

Toeslagen in de praktijk 2

- Uitgaan van kwade trouw
- Kleine fout → alles terug
- Etnisch profileren / racisme / zwarte lijsten
- Genadeloos incasseren
- Opzet / knevelarij?

Rechtelijke macht doet mee

- Raad van State bij Toeslagen (ABRvS)
  - Proportionaliteitsbeginsel uitgeschakeld
  - € 500 Euro teveel gekregen -> € 75.000 Euro terugbetalen? Prima gedaan!
  - Wet maximaal negatief uitgelegd
  - Na > 12 jaar op teruggekomen in 2019
  - Voorlopige schade 6 miljard Euro
- Centrale Raad van Beroep in de bijstand
  - Omdraaien bewijslast
  - Proportionaliteitsbeginsel uitgeschakeld
  - Hardheidsclausule is dode letter

Gevolgen

- Totale rechteloosheid, ook de rechter helpt je niet
- Tweeverdieners vele jaren naar ver onder de bijstandsnorm want:
  - Loonbeslag
  - Geen toeslagen meer (verrekend of gestopt)
- Opleiding niet afgemaakt
- Alleenstaande ouder bijna altijd naar de bijstand
- Carrières geknakt, ontslag want: 'je bent een fraudeur'
- Geen schuldsanering want: 'je bent een fraudeur'
- Huis gedwongen verkocht met enorme verliezen
- Kinderen in de knel
- Arbeidsongeschiktheid, psychiatrie

Ommezwaai

- Raad van State ging om: oktober 2019
  - Staat neemt € 6 miljard schade voor zijn rekening
  - Lopende herstelregeling
- CRvB (nog) niet om

Herstelregeling

- Alle gedupeerden krijgen minimaal € 30.000
  - Kan ook hoger bijv. K € 120
- Kinderen krijgen (zelfstandig) € 2000 - € 10.000
- Ex partner ongeveer € 9000,-
- Aanvullende schade
  - Verlies verdienvermogen
  - Materiële schade
    - Verkocht huis
    - Achterstallig onderhoud
      - Huis
      - Gebit
    - Onderneming failliet
  - Immaterieel
    - Schande en schaamte
    - Verlies van vrienden en familie
    - Enz.

Problemen herstelregeling

- Het duurt eindeloos: 2 – 5 jaar
- Je krijgt geen dossiers
- Voortdurend moeten procederen
- Sommige schade afgewezen
  - Te ingewikkeld, te lang geleden
  - Bewijs het maar
- Soms krijg men “te veel” -> mensen opnieuw weggezet als fraudeurs
- Politiek (incl. bewindslieden) beheerst de materie niet
- Herstelorganisatie stribbelt tegen

Afronding

- Het is ongeloofelijk
- Beschamend voor een rechtsstaat
- Aandacht voor menselijke maat in wetgeving en rechtelijke macht
- Veel betere rechtsbescherming bieden
- Deskundigheid van politici moet véél beter
- Hoop op beter en sneller herstel